

Др ЈОРДАН П. ИЛИЋ

Др Јордан П. Илић био је први професор Педагогике са Методиком религијске наставе на новооснованом Богословском факултету.¹ Рођен је у Дојкинцима, срезу Нишавском, 24. априла 1883. Основну школу је завршио у месту рођења (1894.), Нижу гимназију у Пироту (1898.) и Богословију у Београду (1902.). Од 16. септембра 1902. до 16. октобра 1910. радио је као учитељ у разним местима Србије (Кална, Прћиловци, Топли До, Дојкинци). Почетком новембра 1910. уписује се на Универзитет у Берну (Швајцарска) где је студирао, прво на Старокатоличком Теолошком факултету, а потом (од октобра 1914.) на Философском факултету на коме је и докторирао 19. маја 1922. године, на тему: *Völkerbildung der Südlichen Slawen*.

Исте године је био изабран за доцента Православног Богословског факултета за предмете: Педагогика са Методиком религијске наставе и васпитања. За ванредног професора је изабран 25. маја 1930. а за редовног професора Универзитета 16. маја 1939. За време окупације је пензионисан (1942.) и острањен са Универзитета да би се поново вратио на факултет (1944.). У току три академске године држао је поред предавања из својих предмета и предавања из Хришћанске социологије. Проф. Илић се упокојио 30. новембра 1950. године.

У свом педагошком систему Др Јордан Илић дели Педагогику на основу питања која она обрађује. То су питања о циљу васпитања и о средствима којима се постиже тај циљ. Педагогика је за њега средишња наука „универзитас-а литерарума“: она је синтеза сазнања реалне и идеалне стварности уопште. Суштина њеног рада је усавршавање онога што јесте у оно што треба да је и обратно, реализовање нормативног, онога што треба да је, у оно што стварно постоји. То је разлог због кога би, по проф. Илићу, педагошки принципи требали да прожимају емпиричку, нормативну и формалну науку. По проф. Илићу постоје три погледа на свет: реалистички, идеалистички и религијски (идеал-реалистички). У „реалистичком“ погледу на свет истиче се важност принципа: природе у натурализму, материје у материјализму, живота у биологији (Бергман, Диркхајм); у „идеалистичком“ погледу на живот и свет (П. Наторп)

¹ Опширније о проф. Јордану Илићу види: Др. Ч. Драшковић, Религијски педагог Др. Јордан П. Илић, Београд, 1951. Библиографија његових радова која следи преузета је, без измена, из истог рада проф. Драшковића.

кога заступају и носиоци аксиолошке педагогики (Винделбланда, Х. Рикерт) основне објективне вредности јесу: истина, доброта, право, лепота, светост; заступници религијског погледа на свет, у које спада и проф. Илић, полазе од става да све добија свој прави смисао (било конкретна реалност било објективне вредности) у односу према Богу, као средство за испуњење Његових циљева. Тај поглед на живот и свет проф. Илић назива „идеал-реалистичким“, тј. погледом који у себи обједињује стварност и идеалне вредности, као и индивидуално и социјално. Посматрано на начелима тог и таквог схватања, васпитање је развијање људских моћи у смислу крајњег назначења (телос), оно је неопходност, било да га посматрамо са индивидуалног било са социјалног становишта. Од васпитања зависи какав ће правац узети урођене подлоге и склоности. Извор зла је у отпадништву душе од свог праизвора и њена ослабљеност а не — несавладивост нижих импулса у самој природи људског бића. Човек има вредност сам по себи, не само по своме односу према породици и друштву, тако да васпитање укључује у себе и индивидуалну и социјалну димензију човековог бића.

У својој „идеал-реалистичкој“ концепцији васпитања, његових основа и његових циљева, проф. Илић се утемељује мање више на општерелигијским начелима и „вредностима“. Када пак говори о натприродном Откривењу преко кога „божански Дух“ открива своју вољу људима и указује на пут којим се иде савршенству, више истиче „Христову божанску науку и пример“ као средства хришћанског васпитања, него ли саму Личност Христову као Алфу и Омегу бића човека и света и њиховог историјског раста ка коначном циљу. Кроз ту призму посматран његов педагошки идеал-реализам је ближи идеалистичком погледу на живот и свет и аксиолошкој педагогици, него ли новозаветно-христолошком поимању човека и света и њиховог преображаја, путем васпитања и благодатног узрастања „у меру раста висине Христове“.

Проф. Јордан Илић се бавио у свом научном раду не само педагошким проблемима и проблемима методике религијске наставе него и историјсконационалним питањима као и социолошком проблематиком. То ће се видети из библиографије његових радова која следи. (Наставници Богословског факултета су му посветили „Зборник православног Богословског факултета“ II, Београд 1951. у коме се налази и његова кратка биографија са фотографијом).

БИБЛИОГРАФИЈА

- 1) Von der zweiten Ehe der Prister in der morgenländischen Kirche. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1912, 257—260.
- 2) Die griechisch-bulgarische Kirchenfrage. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1912, 391—400.
- 3) Die serbische Kirche in Alt-Serbien. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1913, 45—61.
- 4) Die römisch-katholische Propaganda in Alt-Serbien. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1913, 261—266.

5) Der römische Katholizismus und die bulgarische Kirche. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1913, 302—312.

6) Die aromunische Kirche auf der Balkanhalbinsel. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1913, 400—406.

7) Ein englischer Besuch in Russland. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1913. No 1.

8) Das Jubileum des Ediktes von Mailand. Der Katholik, 1914, 29—34.

9) Die serbische Katastrophe von Kosovo. Der Bund, Bern 1917, No 367, 369 und 371.

10) Die Kriegsziele. Berner Tagwacht, 1917.

11) Die Balkankirchen und die Gestaltung der südlichen Slawenvölker. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1918, 123—140.

12) Der serbische Südosten und die Ansprüche der Bulgaren. Berner Intelligenzblatt, Bern 1919, No 54, 60 und 66.

13) Die Völkerbildung der südlichen Slawen. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1922, No 3 u. 4, 1923, No 1 u. 2. Сепарат: Bern 1923, VI+84.

Дисертација, поред предговора, садржи:

I Die kulturelle Einteilung der vordawischen Balkanvölker

II Die Besiedlung der Balkanhalbinsel durch die Slawen

III Die kirchliche Gestaltung der südlichen Slawen

IV Die Zusammensetzung der südlichen Slawenvölker

Anhang: Die Einheit der serbischen Volkes.

Прикази: Д. Н. А(настасијевић) у „Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор“, Београд 1923, 273 и д.

N. Jorga in »Revue historique du Sud-est Européen«, Bucarest 1926, 223 suiv.

14) Мудраци са истока. Зорица, дечје илустроване новине, Београд 1923, стр. 3.

15) Владика Д-р Едуард Херцог. Гласник Српске патријаршије, Београд 1924, св. за април.

16) Неопходност религијске наставе за васпитање. Весник Српске цркве, Београд 1925, 296—303 и 363—373.

17) Борба противу религијске наставе. Богословље, Београд 1926, 282—295. Сепарат: Београд 1926, 14.

18) Религија и образовање карактера. Богословље, Београд 1926, 349—357.

19) Die erste römische Konferenz zum Studium der morgenländische Theologie. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1926, No 1.

20) Почети наше Библијске педагогике. Весник Српске цркве, Београд 1926, 117—127.

ПОВОДОМ књиге „Библијска педагогија“ од П. Р. Радосављевића, доктора философије и педагогике и професора Њујоршког универзитета (Срем. Карловци 1912), која је, у ствари, слободан превод

једне адвентистичке књиге Е. G. White, која у немачком преводу носи назив *Erziehung*.

21) Балканске цркве као прве национално-васпитне организације Јужних Словена, Богословље, Београд 1927, 216—234. Сепарат: Београд-Земун 1927, 21.

22) Косовска катастрофа и њен значај за наше национално васпитање. Весник Српске цркве, Београд 1927, 579—586.

23) Јохан Хајнрих Песталоци. Женски покрет, Београд 1927, бр. 2.

24) Топлички устанак (позоришни комад у 1 чину). Зорица, дечје илустроване новине, Београд 1927, 142—143 и 156—158. Сепарат: Београд 1927, 16.

25) Наше коло. Зорица, дечје илустроване новине. Београд 1927, 158—159.

26) Беседа на гори у настави и васпитању. Богословље, Београд 1928, 196—223. Сепарат: Београд 1928, 30.

27) Хришћански поглед на свет и живот. Споменица епархије Захумско-херцеговачке, Ниш 1928, 64—71.

28) Питања религиознога васпитања и образовања. Духовна стража, Сремски Карловци 1928, 136 и д.

29) Ступњеви индивидуалног развитака. Богословље, Београд 1928, 17—34. Сепарат: Земун 1928, 21.

30) Катихезе за I и II разред основне школе од А. Живановића (приказ). Богословље, Београд 1930, 249—253.

31) Одговор А. Живановићу. Богословље, Београд, 1930, 332—338.

32. *Κατήχησις ἐν τῇ Σερβικῇ ἐκκλησίᾳ*. Π. Ν. Τρεμπέλα, *Κατηχητική, ἡ ἱστορία καὶ θεωρία τῆς κατηχήσεως*, 'Αθήναι 1930, σελ 133—137.

33) Савремена основна школа, Београд 1932, 56.

Садржај: 1) Основне мисли савремене народне школе; 2) Познавање завичаја и културе у основној школи; 3) Идеја рада у основној школи и 4) Преуређење наших школа и радна настава. На крају: Немачка литература за практично извођење радне наставе. Прва три дела штампана су у Богословљу 1931.

Приказ В. Петковића у „Учитељу“, Београд 1933, 476 и д.

34) *Zur Frage des Religionsunterrichts in den serbischen Schulen*. Internationale kirchliche Zeitschrift, Bern 1932, No 3. Сепарат: Берн 1932, 14.

35) *Beiträge zum Bildungsproblem der höheren Mittelschulen*. Богословље, Београд 1932, 170—177.

Приказ девет расправа из области педагогике за више школе издатих у сепаратном издању *Schulpraxis-a*, Bern XXI, No 7:

1) Prof. Dr. C. Sgancini, *Das Wesengesetz der Bildung und die gegenwärtige Krisis der humanistischen Bildungsideals*;

2) Dr. K. Wyss, *Ziel und Weg eines humanistischen Gymnasiums*;

3) Dr. E. Fidler, *Das Ziel der Erziehung auf der Maturitätsschule*;

4) A. Favort, *Le problème de l'école moyenne supérieure*;

5) Dr. A. Kurz, *Die Unterstufe der höheren Mittelschule*;

- 6) Dr. A. Feldman, Aus der neuen Schule;
- 7) Dr. Chr. Döttling, Sokrates;
- 8) S. W. Schmid, Musikerziehung in der Mittelschule;
- 9) Prof. Dr. O. Schulthess, Zur Frage der Vorbildung des Gymnasiallehrer für seinen Beruf.

36) Професоръ В. В. Зѣнковскій, О религиозномъ воспитаніи въ семь (приказ). Богословье, Београд 1932, 359—363.

37) Проф. В. В. Зѣнковскій, О руководителяхъ юношескихъ организаций (приказ). Богословье, Београд 1932. 363—364.

38) Проф. В. В. Зѣнковскій, Система культурнаго дуализма. Современнія записки, No 38, Парижъ 1929 (приказ). Богословье, Београд 1932, 364—368.

39) Циљ васпитања женске деце. Браничевски весник, Пожаревац 1933, 60 и д. Сепарат: Пожаревац 1933, 10.

40) Суштина и схватање Божанског откривења. Браничевски весник, Пожаревац 1933, 113 и д. Сепарат: Пожаревац 1933, 8.

41) Одговор г-ѣи Милици Бурић-Топаловић. Југословенски учитељски глас, Београд 1933, 189 и д.

42) Школске заједнице и универзитет. Светосавље, Београд 1934, 1—5.

43) Студентски покрети за заједничку сарадњу и јачање културног утицаја православне цркве. Гласник Српске патријаршије, Београд 1934, 290—294 и 329—333.

44) Проблемы женского воспитанія. Религиозно-педагогическая библиотека, Парижъ 1934. Сепарат: Парижъ 1934, 16.

45) Провизорност у животу као васпитна сметња. Светосавље, Београд 1934, 108—110. Исто и у „Недељи Православља“, Ниш 1934.

46) Социальное воспитаніе въ школахъ и проблема христіанизации жизни. Бюллетень религиозно-педагогической работы... Paris 1935, No 1 (5) 5—11.

47) L'éducation sociale à l'école et le probleme de la ... vie. Bulletin de l'action religieuse et Pédagogique, Paris 1935, p. 10.

48) Рад Св. Саве на народном просвећивању. Богословье, Београд 1935, 199—210. Сепарат: Београд 1935, 14.

49) Личност Св. Саве у научним схватањима. Недеља Православља, Ниш 1935, 6 и д.

50) Просветитељски и учитељски рад Св. Саве. Преглед цркве Епархије нишке. Ниш, 1936. Сепарат: Ниш 1936, 11.

51) Монаштво Св. Саве и његов јавни рад. Светосавље, Београд 1935, 33 и д. Сепарат: Београд 1936, 15.

52) Katechetische Blätter. Zeitschrift für katholsche Religionspädagogik, München 1930. Heft I. Богословье, Београд 1936, 123—128.

Приказ посвећен личности и животном делу дугогодишњег уредника Katechetische Blätter-а проф. Dr. J. Göttler-а, у вези са основним питањима модерне религиске педагогике и нарочитим освртом на његове две расправе: Свечаности у религиозном образовању омладине и Облици религиских свечаности.

53) Душа савременог човека и религија. Црква (календар), Београд 1938, 72—74.

54) О молитвѣ въ школъ. Бюллетень религиозна-педагогической работы... Paris 1938, 10—15.

55) Проблем школске молитве и васпитање. Недеља Православља, Ниш 1938, стр. 2.

56) Браћа и сестре. Јован Петровић, Најновији буквар са првом читанком, Београд 1938, стр. 12.

57) Тровање мастилом. Јован Петровић, Најновији буквар са првом читанком, стр. 24.

58) Небо. Јован Петровић. Најновији буквар, Београд 1938, стр. 32.

59) Ка новој основи религиске наставе, Београд 1938, 150.

Садржај: 1) Потреба наставне основе и њени принципи; 2) Избор градива за религиску наставу; 3) Распореда наставног градива; 4) Наставна основа за веронауку у областима Српске цркве, и додатак: Наставни програм за православну вероисповест у нашим школама. Прва три дела штампана су у Прегледу цркве Епархије нишке 1936—1938.

Приказ В. В. Зјењковског у Богословљу, Београд 1938, 327.

60) Религиска настава и школа. Црква (календар), Београд 1939, 65—69.

61) Хришћанско учење о човеку и васпитање. Светосавље, Београд, 1940, 28—37.

62) Вера све може. Црква (календар)... 1941, 97—102.

63) Васпитни значај религиске наставе и њена неопходност. Гласник Српске патријаршије, Београд 1945, бр. 1 и 2. Сепарат: Београд 1945, 16.

64) Српске школе у доба Немањиха. Гласник Српске патријаршије, Београд 1946, 175—181.

65) Васпитни идеали хришћанске религије (резиме на немачком). Зборник Православног богословског факултета I, Београд 1950, 75—86.

66) Историски преглед верске наставе. Литографисано више пута као скрипат у издању Удружења студената Православног богословског факултета у Београду, стр. сса 30.

67) Педагогика (изводи). Литографисано више пута као скрипат у издању Удружења студената Православног богословског факултета у Београду, стр. сса 70.

68) Методика религиске наставе и васпитања. Литографисано више пута као скрипат у издању Удружења студената Православног богословског факултета у Београду, стр. сса 120.

69) Хришћанска социологија (основи). Дактилографски умножавано од стране студената Православног богословског факултета у Београду (1946—1949) стр. сса 80.

70) Религиска педагогика по универзитетским предавањима проф. Д-ра Јордана П. Илића, у редакцији доцента Д-ра Чедомира С. Драшковића. Умножено као скрипат. Београд 1951, стр. 254.

71) На часу веронауке (у рукопису).

72) Видинска област (у рукопису).

73) Пиротска област и бугарски захтеви (у рукопису) и

74) Бүстендилска област (у рукопису).

Последња необјављена три рада су прилози утврђивању праведне границе према Бугарској.

75) Мало историје (у рукопису).

Поводом тенденциозног написа А. Тошева у бугарском листу „Зора“ бр. 6624 од 18 јула 1941. г. по питању праве границе бугарске народности.

76) Религиска педагогика у области педагошке науке.

Расправа коју је пок. проф. Илић спремао, а која је, услед његове изненадне смрти, остала недовршена.

У библиографији професора Илића забележени су и неколико прилога (бр. 14, 24, 25, 56—58, 62 и 71) из области белетристике. Они су резултат потребе коју је професор Илић осетио у време док је радио као наставник основне и средње школе. Осим тога, он је написао и изван број песама које нису објављиване.

А. Радовић